



PRIJATÉ TEXTY

P8_TA(2018)0434

Zabitie novinára Džamála Chášúkdžího na konzuláte Saudskej Arábie v Istanbule

Uznesenie Európskeho parlamentu z 25. októbra 2018 o vražde novinára Džamála Chášúkdžího na saudskoarabskom konzuláte v Istanbule (2018/2885(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Saudskej Arábii, najmä z 11. marca 2014 o Saudskej Arábii, jej vzťahoch s EÚ a jej úlohe na Blízkom východe a v severnej Afrike¹, z 12. februára 2015 o prípade Rá'ífa Badawího², z 8. októbra 2015 o prípade Alího Muhammada al-Nimra³, z 31. mája 2018 o situácii obhajcov práv žien v Saudskej Arábii⁴ a z 25. februára 2016⁵ o humanitárnej situácii v Jemene a z 30. novembra 2017⁶ a zo 4. októbra 2018⁷ o situácii v Jemene,
- so zreteľom na svoje odporúčanie Rade z 2. apríla 2014 o zavedení spoločných vízových obmedzení pre ruských úradníkov zapojených do prípadu Sergeja Magnitského⁸,
- so zreteľom na poznámky podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (ďalej len „PK/VP“) Federicy Mogheriniovej z 9. októbra 2018 na spoločnej tlačovej konferencii s portugalským ministrom zahraničných vecí a z 15. októbra 2018 v rámci Rady pre zahraničné veci, a na jej vyhlásenie v mene Európskej únie z 20. októbra 2018 v súvislosti s nedávnym vývojom v prípade Džamála Chášúkdžího,
- so zreteľom na spoločnú pozíciu Rady 2008/944/SZBP z 8. decembra 2008, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie

¹ Ú. v. EÚ C 378, 9.11.2017, s. 64.

² Ú. v. EÚ C 310, 25.8.2016, s. 29.

³ Ú. v. EÚ C 349, 17.10.2017, s. 34.

⁴ Prijaté texty, P8_TA(2018)0232.

⁵ Ú. v. EÚ C 35, 31.1.2018, s. 142.

⁶ Ú. v. EÚ C 356, 4.10.2018, s. 104.

⁷ Prijaté texty, P8_TA(2018)0383.

⁸ Ú. v. EÚ C 408, 30.11.2017, s. 43.

a materiálu¹,

- so zreteľom na vyhlásenie hovorca generálneho tajomníka OSN z 19. októbra 2018,
 - so zreteľom na vyhlásenie vysokej komisárky OSN pre ľudské práva Michelle Bacheletovej zo 16. októbra 2018, v ktorom nalieha na Saudskú Arábiu, aby uviedla všetky skutočnosti, ktoré sú jej známe v súvislosti so zmiznutím Džamála Chášúkdžího,
 - so zreteľom na vyhlásenie expertov OSN z 9. októbra 2018, v ktorom požadujú prešetrenie zmiznutia saudského novinára Džamála Chášúkdžího v Istanbule,
 - so zreteľom na správu pracovnej skupiny OSN pre nútené alebo dobrovoľné zmiznutia z 18. októbra 2018, v ktorej vyjadrila hlboké znepokojenie nad novou praxou únosov sponzorovaných štátom,
 - so zreteľom na vyhlásenie ministrov zahraničných vecí skupiny G7 zo 17. októbra 2018 o zmiznutí Džamála Chášúkdžího,
 - so zreteľom na spoločné vyhlásenie ministrov zahraničných vecí Spojeného kráľovstva, Francúzska a Nemecka zo 14. októbra 2018 o zmiznutí saudskoarabského novinára Džamála Chášúkdžího a na vyhlásenie z 21. októbra 2018 o jeho smrti,
 - so zreteľom na vyhlásenie saudského ministerstva zahraničných vecí o zmiznutí Džamála Chášúkdžího, saudského štátneho príslušníka,
 - so zreteľom na členstvo Saudskej Arábie v Rade OSN pre ľudské práva,
 - so zreteľom na usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa slobody prejavu online a offline,
 - so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR),
 - so zreteľom na Dohovor OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu,
 - so zreteľom na Arabskú chartu ľudských práv, ktorú ratifikovala Saudská Arábia v roku 2009,
 - so zreteľom na Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch z roku 1963,
 - so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv z roku 1948,
 - so zreteľom na udelenie Sacharovovej ceny za slobodu myslenia a prejavu saudskému blogerovi Rá'ifovi Badawímu v roku 2015,
 - so zreteľom na článok 123 ods. 2 a 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže popredný saudskoarabský novinár žijúci v USA Džamál Chášúkdží je nezvestný, odkedy vstúpil do budovy konzulátu Saudskej Arábie v Istanbule 2. októbra 2018, aby získal dokumenty potrebné na svoju svadbu, a odvtedy ho nikto nevidel, napriek tomu, že saudskí úradníci pôvodne povedali, že opustil budovu; keďže vyšli najavo

¹ Ú. v. EÚ L 335, 13.12.2008, s. 99.

mimoriadne znepokojujúce informácie o jeho osude, ktoré vyvolávajú podozrenie z možnej mimosúdnej a štátom podporovanej vraždy;

- B. keďže Saudská Arábia najprv poprela akékoľvek zapojenie do jej zmiznutia Džamála Chášúkdžího, avšak po silnom medzinárodnom tlaku pripustila, že k jeho zabitíu došlo na jej konzuláte v Istanbule;
- C. keďže saúdskoarabský prokurátor 19. októbra 2018 uviedol, že „vyšetrovanie prípadu pokračuje [...], aby mohli byť všetky osoby zapojené do tohto prípadu povolané na zodpovednosť a odovzdané spravodlivosti“; keďže 21. októbra 2018 saúdskoarabský minister zahraničia vyhlásil, že operáciu vykonali jedinci, ktorí prekročili zverené právomoci a poverenia, a že saúdskoarabské úrady plánujú potrestať všetky osoby, ktoré nesú za vraždu zodpovednosť; keďže vzhľadom na absolútnu kontrolu Muhammada bin Salmána Ál Sa'úda nad bezpečnostnými službami je veľmi nepravdepodobné, že by sa operácia uskutočnila bez jeho vedomia alebo vplyvu;
- D. keďže sa vyskytlo podozrenie, ktoré saúdské orgány označili za „neopodstatnené“ a „absolútne nepravdivé“, že z konzulárneho úradu bol odstránený videozáznam CCTV, že všetkým tureckým pracovníkom bolo nariadené, aby si vzali deň voľna, a niektoré časti konzulátu boli po zmiznutí Džamála Chášúkdžího znovu vymaľované, že 15 osôb zo Saudskej Arábie, z ktorých väčšina má údajne prepojenie na korunného princa Muhammada bin Salmána, štátne bezpečnostné služby, vojenské alebo iné ministerstvá vlády, prišlo do Istanbulu a opustilo toto mesto na dvoch prenajatých lietadlách 2. októbra 2018, čiže v deň, keď zmizol Džamál Chášúkdží;
- E. keďže po zmiznutí Džamála Chášúkdžího orgány Saudskej Arábie bránili rýchlemu, dôkladnému, účinnému, nestrannému a transparentnému vyšetrovaniu; keďže vyšetrovateľom bolo povolené preskúmať interiéry saúdského konzulátu 15. októbra 2018 a bol im umožnený vstup do rezidencie generálneho konzula 17. októbra 2018, a to iba po medzinárodnom nátlaku a po dohode s tureckými orgánmi;
- F. keďže oficiálni predstavitelia Turecka a Saudskej Arábie oznámili spoločné vyšetrovanie zmiznutia Džamála Chášúkdžího; keďže odborníci OSN vyzvali na medzinárodné a nezávislé prešetrenie jeho zmiznutia; keďže Európska únia a členské štáty EÚ naďalej trvajú na tom, že je potrebné pokračovať v dôkladnom, dôveryhodnom a transparentnom vyšetrovaní, aby bolo možné riadne objasniť okolnosti vraždy Džamála Chášúkdžího a zabezpečiť plnú zodpovednosť všetkých zodpovedných osôb;
- G. keďže útok na Džamála Chášúkdžího vedený saúdskoarabskými agentmi na saúdskoarabskom konzuláte v Istanbule predstavuje zjavné porušenie Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch z roku 1963, ktorého článok 55 ods. 2 ustanovuje, že konzulárne priestory „sa nesmú používať žiadnym spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s výkonom konzulárnych funkcií“; keďže článok 41 toho istého dohovoru ustanovuje, že v prípadoch „závažnej trestnej činnosti“ sa rozhodnutím príslušného súdu môže diplomatická imunita zrušiť;
- H. keďže Saudská Arábia a Turecko sú zmluvnými stranami Dohovoru OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu a sú povinné prijať všetky opatrenia potrebné na to, aby sa predišlo mučeniu, nedobrovoľným zmiznutiam a inému závažnému porušovaniu ľudských práv, aby sa vyšetrovali obvinenia o týchto trestných činoch a podozriví z ich spáchania boli

postavení pred súd; keďže podľa dohovoru OSN tento trestný čin vraždy Džamála Chášúkdžího spadá pod univerzálnu súdnu právomoc a podozriví môžu byť zatknutí na území ktorejkoľvek signatárskej krajiny a v náležitých prípadoch aj súdení na jej vnútroštátnom súde;

- I. keďže sloboda presvedčenia a prejavu pre tlač a médiá online aj offline sú základnými právami každej ľudskej bytosti a sú kľúčovými predpokladmi a katalyzátormi demokratizácie a reformy a základnou kontrolou moci; keďže slobodné, rôznorodé a nezávislé médiá majú zásadný význam pre akúkoľvek spoločnosť na podporu a ochranu ľudských práv; keďže práca novinárov pri odhaľovaní zneužívania moci, objasňovaní korupcie a spochybňovaní vžitých názorov ich často vystavuje konkrétnemu riziku zastrasovania a násillia;
- J. keďže vražda novinára Džamála Chášúkdžího je súčasťou vzorca rozsiahlych tvrdých zákrokov proti významným obhajcom ľudských práv, ženám aktivistkám, právnikom, novinárom, spisovateľom a blogerom, ktoré sa zintenzívnili po tom, ako korunný princ Muhammad bin Salmán začal upevňovať svoju vplyv nad bezpečnostnými orgánmi krajiny; keďže orgány žiadajú trest smrti v prípade niektorých z týchto aktivistov; keďže systémy dohľadu a ďalší tovar dvojakého použitia boli použité na sledovanie a vysledovanie pohybu obhajcov ľudských práv a kritikov v Saudskej Arábii; keďže saudskearabskí novinári a obhajcovia, ktorí žijú mimo tejto krajiny, a to aj v západných hlavných mestách, čelia hrozbám namiereným proti ich rodinám v Saudskej Arábii;
- K. keďže saudský režim súčasne organizuje drahú medzinárodnú mediálnu kampaň, v ktorej sa predstavuje ako modernizačná sila a oznamuje reformy, ale systém je naďalej nedemokratický a diskriminačný; keďže viacerí významní rečníci, sponzori a mediálni partneri zrušili svoju účasť na konferencii o iniciatíve pre budúce investície, ktorá sa uskutočnila v októbri 2018 v Rijáde, v dôsledku pohoršenia nad zmiznutím Džamála Chášúkdžího;
- L. keďže saudskearabský režim pri viacerých príležitostiach vyvíjal nátlak na krajiny a medzinárodné organizácie a vyhrážal sa im a zablokoval medzinárodné nezávislé vyšetovania v reakcii ich kritiku týkajúcu sa porušovania ľudských práv v Saudskej Arábii alebo porušovania medzinárodného humanitárneho práva, ku ktorému došlo v Jemene;
- M. keďže 21. októbra 2018 nemecká kancelárka vyhlásila, že Nemecko pozastaví vývoz zbraní do Saudskej Arábie vzhľadom na nevyšetrené okolnosti smrti Džamála Chášúkdžího;
 - 1. s mimoriadnym pobúrením odsudzuje mučenie a vraždu Džamála Chášúkdžího a vyjadruje svoju úprimnú sústrasť jeho rodine a blízkym; naliehavo vyzýva orgány Saudskej Arábie, aby zverejnili, kde sa nachádzajú jeho telesné pozostatky; pripomína, že systematická prax nedobrovoľných zmiznutí osôb a mimosúdneho zabíjania predstavuje zločin proti ľudskosti;
 - 2. požaduje nezávislé a nestranné medzinárodné vyšetrenie okolností smrti Džamála Chášúkdžího; žiada, aby boli zistené a potrestané osoby zodpovedné za jeho smrť, a to na základe spravodlivého súdneho procesu, ktorý prebehne v súlade s medzinárodnými normami pred nestranným súdom a za účasti medzinárodných pozorovateľov;

3. je mimoriadne znepokojený informáciami o osude Džamála Chášúkdžího a zapojení saúdskych agentov; berie na vedomie prebiehajúce vyšetrovanie, ktoré vykonávajú tureckí a saúdskí úradníci a podporuje ďalšie spoločné úsilie; žiada saúdskoarabskej orgány, aby plne spolupracovali s tureckými orgánmi, a nalieha na turecké orgány, aby poskytli všetky dostupné informácie, aby sa s istotou objasnilo, čo sa presne 2. októbra 2018 udialo;
4. opakuje, že ak za zmiznutím a vraždou Džamála Chášúkdžího sú saúdskoarabskí agenti, tak štátne subjekty, ako aj jednotlivci musia byť braní na zodpovednosť; v tejto súvislosti vyzýva PK/VP a členské štáty, aby boli pripravení uložiť po zistení skutočností ciele sankcie vrátane zákazu vydávania víz a zmrazenia aktív jednotlivcov zo Saudskej Arábie, ako aj sankcie proti Saudskoarabskému kráľovstvu, pokiaľ ide o ľudské práva; trvá na tom, že sankcie by mali byť namierené nielen proti páchatelom, ale aj osnovateľom a podnecovateľom tejto trestnej činnosti;
5. vyjadruje obavy, že zmiznutie pána Chášúkdžího súvisí s jeho kritikou saúdskoarabskej politiky v posledných rokoch; opakuje svoju výzvu saúdskoarabským orgánom, aby dodržiavali základné práva vrátane práva na život a práva na slobodu prejavu a pokojného vyjadrovaniu nesúhlasu;
6. naliehavo vyzýva PK/VP, Európsku službu pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“) a členské štáty, aby v rámci vzťahov EÚ s Radou pre spoluprácu v Perzskom zálive viedli štruktúrovaný dialóg so Saudskou Arábiou o ľudských právach, základných slobodách a o problematickej úlohe krajiny v tomto regióne;
7. odsudzuje skutočnosť, že saúdské orgány naďalej prenasledujú obrancov ľudských práv, právnikov aktivistov, novinárov, duchovných, spisovateľov a blogerov v krajine aj mimo nej, čo oslabuje dôveryhodnosť reformného procesu v Saudskej Arábii; trvá na tom, aby saúdské orgány prijali všetky potrebné opatrenia na to, aby všetky osoby mohli uplatňovať svoje práva slobodne bez akéhokoľvek súdneho prenasledovania alebo iných represálií, ako sú vyhrážky adresované ich rodinám; vyzýva saúdské orgány, aby okamžite a bezpodmienečne prepustili všetkých obhajcov ľudských práv a ďalších väzňov svedomia, ktorí sú zadržávaní a boli odsúdení iba za to, že uplatnili svoje právo na slobodu prejavu a že pokojným spôsobom vykonávajú činnosť v prospech ľudských práv;
8. zdôrazňuje dôležitosť obraňovania slobody prejavu online a offline a tlače a zabezpečenia ochrany novinárov; zdôrazňuje, že vyhrážanie, útoky a vraždy novinárov sa považujú za každých okolností za neprijateľné a mimoriadne znepokojujúce;
9. pripomína saúdskoarabským orgánom ich medzinárodné záväzky vyplývajúce zo Všeobecnej deklarácie ľudských práv a Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a Dohovoru OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu;
10. naliehavo vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby na ďalšom zasadnutí Rady pre ľudské práva v Ženeve, na ktorom 5. novembra 2018 Saudská Arábia predstaví svoju správu o ľudských právach v rámci všeobecného pravidelného preskúmania, zaujali pevný postoj; opätovne vyzýva členské štáty EÚ, aby na zasadnutí Rady OSN pre ľudské práva navrhli vymenovanie osobitného spravodajcu pre ľudské práva v Saudskej Arábii; vyzýva členské štáty, aby na nadchádzajúcom zasadnutí Rady pre ľudské práva

iniciatívne nastolili otázku členstva štátov, v ktorých je dodržiavanie ľudských práv veľmi pochybné, vrátane Saudskej Arábie; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že viacero členských štátov hlasovalo za členstvo Saudskej Arábie v Rade OSN pre ľudské práva;

11. dôrazne podporuje iniciatívu na vytvorenie globálneho režimu sankcií EÚ v oblasti ľudských práv proti tým, ktoré nedodržiavajú ľudské práva na celom svete, čo by znamenalo ciele opatrenia proti určitým osobám prostredníctvom zákazu víz a zmrazenia aktív; očakáva, že konferencia, ktorú organizujú holandské orgány s cieľom začať iniciatívu a ktorá je naplánovaná na november v Haagu, prinesie konkrétne výsledky, a nabáda členské štáty a ESVČ, aby tento návrh v plnej miere podporili;
12. vyzýva saúdskoarabské orgány, aby okamžite a bezpodmienečne prepustili Rá'ífa Badawího, pretože je považovaný za vážna svedomia, ktorý je zadržovaný a odsúdený len za uplatňovanie svojho práva na slobodu prejavu; žiada inštitúcie EÚ, aby na jeho prípad poukazovali na všetkých možných stretnutiach na vysokej úrovni a aby vytvorili medziinštitucionálnu pracovnú skupinu so zapojením všetkých relevantných aktérov vrátane ESVČ a delegácie EÚ s cieľom zintenzívniť úsilie o dosiahnutie jeho prepustenia;
13. požaduje moratórium na trest smrti; žiada preskúmanie všetkých rozsudkov trestu smrti, aby sa zabezpečilo, že sa v rámci súdnych procesov dodržali medzinárodné normy;
14. vyzýva Radu, aby prijala spoločnú pozíciu s cieľom zaviesť celoeurópske embargo na vývoz zbraní do Saudskej Arábie a aby dodržiavala spoločnú pozíciu Rady 2008/944/SZBP; žiada, aby bolo zavedené embargo na systémy dohľadu a ďalší tovar dvojakého použitia, ktoré by mohli byť v Saudskej Arábii využívané na represiu;
15. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Európskej službe pre vonkajšiu činnosť, generálnemu tajomníkovi OSN, vysokému komisárovi OSN pre ľudské práva, vláde Turecka, Jeho Veličenstvu kráľovi Salmánovi bin Abdalazízovi Ál Sa'údovi, korunnému princovi Muhammadovi bin Salmánovi Ál Sa'údovi, vláde Saudskoarabského kráľovstva a generálnemu tajomníkovi Centra pre národný dialóg Saudskoarabského kráľovstva; žiada, aby bolo toto uznesenie preložené do arabčiny.